

Nr 552

Av herr **Eliasson** i Sundborn **m. fl.**, om den domstolsmässiga prövningen av atomkraftfrågor.

Under 1970-talet kommer av allt att döma våra tillgångar av outnyttjad, utbyggnadsvärd vattenkraft att vara i stort sett uttömda. Det kan inte förväntas, att vårt energibehov därigenom kommer att vara tillgodosett. För de säkerligen även efter denna tidpunkt ökande behoven har vi att söka andra energikällor, och vid övervägandena om dessa har det ansetts angeläget att lita till atomkraft.

Atomenergiens utnyttjande befinner sig i vårt land i begynnelseskedet. Det första kommersiella atomkraftverket är sålunda nu under uppförande i Ågesta, Huddinge kommun, omedelbart utanför Stockholms stads södra gräns. Intressenter i företaget är AB Atomenergi och Stockholms stad. Ågestaverket, som också benämnes R-3 Adam, är avsett att bli ett kombinerat värme- och kraftverk, som skall förse cirka 10 000 lägenheter med värme och därjämte alstra 10 megawatt elektrisk energi. Förutom grövre avfall, som måste omhändertagas på speciellt sätt, kommer även avloppsvattnet från anläggningen att innehålla radioaktivt spill i det s. k. processvattnet från verkets aktiva delar. Detta aktiva avloppsvatten skall enligt dom av Österbygdens vattendomstol efter viss men ej fullständig rening utsläppas i sjön Magelungen. Det är framför allt detta utsläpp som givit anledning till kritik och som framkallat stor oro och olust hos den närmast berörda befolkningen.

Sjön Magelungen skärs av gränsen mellan Stockholms stad och Huddinge kommun. Den ingår i ett sjösystem av mycket blygsam storleksordning, och dess vatten rinner till Östersjön efter att först ha passerat en rad andra småsjöar. Den nya stadsdelen Farsta når ned till Magelungens norra strand. Sjön omgives till vissa delar av villabebyggelse, och dess omgivningar i övrigt tjänar som rekreationsområde. Ett par större badplatser finns anlagda vid sjön, och ytterligare några planeras liksom en större idrottsplats. Sjöns vatten används i viss utsträckning som hushållsvatten och för bevattning av trädgårdsanläggningar. Sjöns karaktär av centrum i ett friluftsoch rekreationsområde torde ha skärpt olusten inför det planerade utsläppet av radioaktivt spillvatten.

Enligt Österbygdens vattendomstols dom i ärendet finns i huvudsak två möjligheter att bortforsla det radioaktiva spillvattnet. Den ena är att i

separat ledning, inlagd i Stockholms stads avloppstunnlar och dragen förbi dess reningsverk, föra ut vattnet till Östersjön. Anläggningskostnaden här för har av sökanden beräknats till 1,2 milj. kronor, vartill kommer 100 000 kronor i årlig drift- och underhållskostnad. Som jämförelse må nämnas att verket för närvarande beräknas kosta cirka 175 milj. kronor. Den andra möjligheten är att släppa ut vattnet i sjön Magelungen. Domstolen har meddelat att så får ske, om viss rening företages. Av handlingarna framgår, att kostnaderna för fullständig indunstning av det aktiva vattnet skulle uppgå till cirka 65 000 kronor årligen enligt uppgift av sökanden. Statens vatteninspektion, kammaradvokatfiskalsämbetet samt de enskilda sakägarna vid sjön har hemställt att domstolen måtte föreskriva sådan indunstning (eller alternativt direkt utledning till Östersjön), vilket emellertid icke av domstolen kunnat bifallas. Domslutet har överklagats.

Mot domstolens utslag och behandling av ärendet skall här ingen erinran göras.

Vi vill emellertid framhålla de betydande svårigheter som föreligger på detta område. De vetenskapliga forskningsresultaten är tyvärr ännu otillräckliga, och först genom en försöksverksamhet kan praktiska erfarenheter vinnas. Måhända är — såsom påståtts i debatten om atomenergiens utnyttjande — den nya strålskyddslagen alltför summarisk och svårtolkad.

När vi nu befinner oss i inledningsskedet till atomenergiens utnyttjande synes det oss synnerligen angeläget, att det svenska atomenergiprogrammet kan genomföras under psykologiskt gynnsamma omständigheter. En förutsättning härför är, att säkerhetsåtgärderna tillgodoser allmänhetens berättigade krav på trygghet.

De problem som är förknippade med atomenergiens utnyttjande är av den storleksordning och av sådan speciell karaktär, att det kan ifrågasättas om våra nuvarande vattendomstolar är rustade för dessa nya och komplicerade uppgifter. Starka skäl kan sålunda anföras för att domstolarna tillföres exempelvis medicinsk, naturvetenskaplig, meteorologisk och atomteknisk sakkunskap. Enligt vår mening bör skyndsamt prövas, huruvida mål rörande atomkraftfrågor bör handläggas av vattendomstol, förstärkt med särskild expertis på ifrågavarande område, eller av specialdomstol.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning huruvida mål rörande atomkraftfrågor bör handläggas av vattendomstol, förstärkt med särskild expertis, eller av specialdomstol.

Stockholm den 27 januari 1960

Lars Eliasson
i Sundborn

Johannes Antonsson

Einar Gustafsson
i Kårby